

Inwentaryzacja ornitologiczna i chiropterologiczna

1. Cel i zakres opracowania

Celem niniejszego opracowania jest ekspertyza chiropterologiczna oraz ornitologiczna, pod kątem występowania gatunków ptaków i nietoperzy na terenie budynku Zespołu Szkół Gminnych im. Henryka Sienkiewicza w Bogucicach, w związku z planowanymi pracami termomodernizacyjnymi.

Niniejsze opracowanie ma na celu określenie stopnia zasiedlenia oraz charakteru użytkowania budynku przez ptaki i nietoperze. Zebrane informacje posłużą do sformułowania zaleceń mających na celu ochronę zwierząt w trakcie przeprowadzania prac oraz ustalenie wariantu skutecznej kompensacji siedlisk potencjalnie lub realnie utraconych w ich wyniku.

Zakres opracowania obejmują wyniki przeprowadzonych kontroli terenowych, ich interpretację oraz proponowane działania kompensacyjne.

2. Podstawa opracowania

Podstawą niniejszego opracowania jest zlecenie z Gminy Bochnia, na wykonanie inwentaryzacji ptaków i nietoperzy gnieźdzących się na terenie wskazanych obiektów gminnych.

3. Lokalizacja

Obiekt objęty niniejszym opracowaniem tj. budynek Zespołu Szkół Gminnych w Bogucicach im. Henryka Sienkiewicza położony jest na terenie działki nr ewidencyjny 566/1 w miejscowości Bogucice nr 83. Budynek szkoły jest to budynek wolnostojący, dwukondygnacyjny w rzucie w kształcie litery „U”, wybudowany na początku lat 70, dwukrotnie rozbudowywany w 1987 i 2006 roku. Szkoła zlokalizowana jest we wschodniej części miejscowości Bogucice, przy drodze gminnej. Na poniższej mapie przedstawiono lokalizację opisywanego obiektu.

Rys. 1. Lokalizacja obiektu na ortofotomapie

4. Opis terenu i obiektu

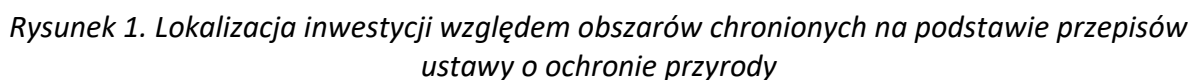
Obiekt objęty opracowaniem to budynek Zespołu Szkół Gminnych w Bogucicach im. Henryka Sienkiewicza. Zlokalizowany jest we wschodniej części miejscowości, przy drodze gminnej, w terenie intensywnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Od północnej strony szkoła przylega do wałów rzeki Gróbki. Jest obiektem wolnostojącym, dwukondygnacyjnym, w rzucie w kształcie litery „U”. Najbliższe sąsiedztwo budynku stanowią:

- od strony zachodniej – droga gminna i zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wzdłuż drogi;
- od strony północnej – wały i rzeka Gróbka;
- od strony wschodniej – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa, dalej pola uprawne.
- od strony południowej – droga gminna i zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wzdłuż drogi.

Budynek szkoły jest to budynek dwukondygnacyjny, o powierzchnia zabudowy budynku wynoszącej około 1650 m². Ściany budynku wykonane zostały w konstrukcji tradycyjnej, ocieplone styropianem, w części najstarszej z żużlobetonu, w części przedszkolnej z betonu komórkowego, w części pozostałej trójwarstwowe. Dach

Budynek przeznaczony został do prac termomodernizacyjnych obejmujących w szczególności modernizację instalacji CO oraz ocieplenie ścian, stropów i ścian fundamentowych oraz wymianę drzwi.

Miejsce planowanego przedsięwzięcia zlokalizowane jest na granicy obszaru chronionego na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody, którym jest Bratucicki Obszar Chronionego Krajobrazu (zachodnia granica obszaru biegnie działką szkoły). Obszar ten zajmuje powierzchnię 16 955,13 ha i położony jest w województwie małopolskim na terenie gminy Szczurowa, Rzezawa, Borzęcin, Brzesko, Dębno i Bochnia (gmina wiejska). W krajobrazie obszaru wyróżnia się kompleksy leśne w rejonie Bratucic i Przyborowa, tworzone głównie przez zespół sosnowo - dębowego boru mieszanego, a także łąki i pastwiska związane z Niziną Nadwiślańską. We florze na uwagę zasługuje występowanie szafrana spiskiego i długosza królewskiego. Zabytkowy układ architektoniczny wsi Mokrzyska oraz zabytkowe kościoły i cmentarze z I wojny światowej będące wartościami kulturowymi obszaru.

Najbliższymi formami ochrony przyrody utworzonymi w celu ochrony gatunkowej chiropterofauny są:

- obszar Natura 2000 Nowy Wiśnicz PLH120048 położony w odległości około 15,3 km w kierunku południowym.

Najbliższymi obszarami chronionymi utworzonymi w celu ochrony ornitofauny są:

- obszar Natura 2000 Puszcza Niepołomska PLB120002 położony w odległości około 3,2 km w kierunku zachodnim.

6. Opis planowanych działań

Opisywany budynek przeznaczony został do prac remontowych, obejmujących wykonanie termomodernizacji, celem zmniejszenia energochłonności budynku. W ramach realizacji zamierzenia wykonane zostaną następujące prace:

- modernizacja instalacji CO (systemu grzewczego);
- ocieplenie ścian;
- ocieplenie stropu nad częścią główną i salą gimnastyczną;
- ocieplenie dachu nad północnym skrzydłem;
- wymiana drzwi;
- ocieplenie ścian fundamentowych.

Powyższe prace z uwagi na swoją skalę i charakterystykę, mogą mieć potencjalny wpływ na ornitofaunę i chiropterofaunę. W związku z powyższym dokonano szczegółowej oceny pod tym kątem. W szczególności z uwzględnieniem możliwości występowania miejsc lęgowych i bytowania chronionych gatunków zwierząt w obrębie elewacji i poddasza termomodernizowanego budynku.

7. Metodyka

Na potrzeby niniejszego opracowania wykonano dwie wizje terenowe w dniach 5 maja i 7 czerwca 2022 roku. Do wyszukiwania siedlisk ptaków i nietoperzy wykorzystano szereg metod o różnych zastosowaniach, skuteczności i ograniczeniach: oględzin bezpośrednich oraz obserwacji aktywności ptaków i nietoperzy. Biorąc pod uwagę czas wykonywanych prac terenowych oraz różny okres występowania poszczególnych gatunków, powyższe metody umożliwiają sporządzenie opinii ornitologicznej oraz chiropterologicznej wskazującej w opracowaniu jedynie możliwe do stwierdzenia siedliska w okresie prowadzonych oględzin budynków. Dodatkowo na podstawie wiedzy i doświadczenia zostały wskazane potencjalne siedliska gatunków chronionych.

Sporządzenie opinii ornitologicznej oraz chiropterologicznej w oparciu o powyższe badania w danym okresie nie zapewnia pełnej wykrywalności, jednak umożliwia

określenie atrakcyjności budynków objętych analizą w aspekcie ornitologicznym oraz chiropterologicznym

W przypadku ptaków poszukiwano ich gniazd na elewacjach oraz w szczelinach, a także śladów ich aktywności w postaci pobieleni kałem lub śladów otarcia ogona pod szczelinami. Obserwowano także aktywność ptaków przebywających w pobliżu budynku. W przypadku nietoperzy poszukiwano śladów odchodów na elewacjach oraz pod nimi. Z uwagi na brak dostępu nie prowadzono wizji w obrębie poddasza budynku.

8. Wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji

Obserwacje terenowe rozpoczęto od przeprowadzenia wizji na zewnątrz obiektu. Dokonano szczegółowej analizy elewacji budynku pod kątem śladów gniazdowania ptaków. Obserwacje prowadzono w trakcie sezonu lęgowego.

Jak można zaobserwować na załączonej dokumentacji fotograficznej, na elewacjach budynku nie ma dogodnych miejsc do gniazdowania ptaków. Zarówno elewacje, jak i pokrycie dachowe z blachy są w dobrym stanie technicznym, bez widocznych ubytków. Jedynie szersze okapy dachowe i wnęki okien stanowić mogą miejsce gniazdowania oknówki zwyczajnej (*Delichon urbicum*), jednak w trakcie przeprowadzonych wizji nie stwierdzono ich gniazdowania, zaobserwowano natomiast prawdopodobne ślady ich wcześniejszej bytności. Nie zaobserwowano natomiast żadnych znaczących wnęk, otworów lub półek, które mogłyby być wykorzystywane przez zwierzęta.

W trakcie przeprowadzonych wizji wszystkie elewacje budynku, pozbawione były jakichkolwiek gniazd. W poszyciu dachowym nie stwierdzono widocznych otworów, które mogłyby być wykorzystywane jako miejsca migracji.

Dalsze obserwacje terenowe kontynuowane w obrębie istniejącego nieużytkowego poddasza budynku. W celu pełnej weryfikacji stanu faktycznego, przeprowadzono szczegółową wizję poddasza, w czasie której poszukiwano śladów bytowania ptaków i nietoperzy. Poszukiwano wszelkich niezaobserwowanych z zewnątrz otworów, przez które zwierzęta mogłyby się dostawać do środka. Na miejscu nie zaobserwowano otworów w pokryciu dachowym, które mogłyby być wykorzystywane przez ptaki i nietoperze. Wybraną dokumentację fotograficzną obiektu zestawiono poniżej.

Fot. 1. Elewacja południowa – wejście do budynku

Fot. 2. Elewacja południowa

Fot. 3. Elewacja wschodnia

Fot. 4. Elewacja północno - wschodnia

Fot. 5. Elewacja północna

Fot. 6. Elewacja północna

Fot. 7. Elewacja zachodnia

Fot. 8. Widok nieużytkowanego poddasza

Fot. 9. Widok nieużytkowanego poddasza

W wyniku przeprowadzonych obserwacji na terenie wskazanego obiektu nie stwierdzono na zewnątrz budynku występowania miejsc gniazdowania ptaków. Szersze okapy dachowe i wnęki okien stanowić mogą potencjalne miejsce gniazdowania oknówki zwyczajnej (*Delichon urbicum*).

W pobliżu obiektu nie zaobserwowano innych gatunków ptaków zwyczajowo związanych z budynkami, takich jak jerzyki (*Apus apus*), wróble (*Passer domesticus*) kopciuszki (*Phoenicurus ochruros*), kawki (*Coloeus monedula*), bądź pustułki (*Falco tinnunculus*).

Budynek posiada w części nieocieplone strychy pod pokryciem dachowym, nie stwierdzono jednak nieszczelności i ubytków w obrębie poszycia dachowego lub na jego połączeniu z konstrukcją murowaną, umożliwiających przedostawanie się zwierząt w tym ptaków i nietoperzy na teren poddasza. Na posadzce oraz belkach brak odchodów zwierzęcych oraz innych śladów świadczących o bytowaniu zwierząt. Czynnikiem warunkującym taki stan rzeczy jest w dużej mierze sposób użytkowania obiektu. Budynek szkoły jest intensywnie wykorzystywany w celach dydaktycznych. Powstające ubytki lub nieciągłości dachu są jedynie okresowe i podlegają systematycznym pracom remontowym.

9. Zalecenia do dalszego postępowania

Prace termomodernizacyjne polegać będą między innymi na wykonaniu ocieplenia stropu i ścian budynku. Większość robót prowadzonych będzie na zewnątrz przy użyciu typowych materiałów dociepleniowych. Z uwagi na brak stwierdzonych miejsc lęgowych ptaków jak również występujących nietoperzy, ryzyko niekorzystnego wpływu na ich lokalne populacje jest znikome. Niemniej jednak w czasie prowadzenia prac należy zwracać szczególną uwagę na możliwość gniazdowania oknówki zwyczajnej gdyż okapy dachowe oraz w wnęki okien stanowić mogą potencjalne miejsce ich gniazdowania. Należy również zwrócić uwagę na wszelkie niewykryte otwory w poszyciu celem wykluczenia możliwości zniszczenia potencjalnych gniazd. W przypadku napotkania jakiegokolwiek lęgu ptaków lub miejsca bytowania nietoperzy, prace należy przerwać a teren zabezpieczyć. Kolejno inwestor powinien wystąpić do Dyrekcji Ochrony Środowiska celem podjęcia kroków ochronnych oraz ustalenia dalszego trybu postępowania.

10. Proponowane działania kompensacyjne i ochronne

Planowane prace termomodernizacyjne zasadniczo nie wiążą się z niszczeniem miejsc lęgowych oraz bytowania ptaków i nietoperzy. W związku z powyższym nie ma konieczności stosowania działań kompensacyjnych.

11. Wymagane zezwolenia

Zgodnie z § 6. ust 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016 poz. 2183), w stosunku do dziko występujących zwierząt, należących do gatunków objętych ochroną ścisłą oraz częściową wprowadza się m.in. zakaz niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień. Zgodnie z § 9 cytowanego rozporządzenia zakaz o którym mowa w § 6 ust. 1 pkt 8 (...), nie dotyczy usuwania od dnia 16 października do końca lutego gniazd ptasich z obiektów budowlanych lub terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne.

W związku z realizacją planowanego przedsięwzięcia nie dojdzie do usuwania gniazd lub niszczenia siedlisk czy też miejsc bytowania chronionych gatunków zwierząt. Niemniej jednak istnieje potencjalna możliwość, że w czasie prowadzenia prac budowlanych zostaną odkryte gniazda ptasie czy też enklawy bytujących nietoperzy. W takim przypadku należy zwrócić się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie o wydanie zezwolenia na niszczenie gniazd lub siedlisk chronionych gatunków ptaków w trybie art. 56 ust 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098 ze zm.) oraz § 6. ust 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016 poz. 2183).

Opracował:

mgr inż. Witold Wójcik